

SODBA SODIŠČA (veliki senat)
z dne 7. junija 2005*

V zadevi C-543/03,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Oberlandesgericht Innsbruck (Avstrija) z odločbo z dne 16. decembra 2003, ki je prispela na Sodišče 29. decembra 2003, v postopku

Christine Dodl,

Petra Oberhollenzer

proti

Tiroler Gebietskrankenkasse,

* Jezik postopka: nemščina.

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans in A. Rosas, predsedniki senatov, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, K. Schiemann (poročevalec), J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, U. Lōhmus, E. Levits in A. Ó Caoimh, sodniki,

generalni pravobranilec: L. A. Geelhoed,
sodna tajnica: K. Sztranc, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. decembra 2004,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Dodl in Oberhollenzer J. Hobmeier, odvetnik,

— za Tiroler Gebietskrankenkasse A. Bramböck, zastopnica,

- za nemško vlado W.-D. Plessing in A. Tiemann, zastopnika,

- za avstrijsko vlado H. Dossi, E. Riedl in G. Hesse, zastopniki, ob sodelovanju S. Holzmann, odvetnica,

- za finsko vlado A. Guimaraes-Purokoski, zastopnica,

- za Komisijo Evropskih skupnosti D. Martin, H. Kreppel in B. Martenczuk, zastopniki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
24. februarja 2005

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago uredb Skupnosti o uporabi sistemov socialne varnosti. Pri tem gre posebej za Uredbo Sveta (EGS)

št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL L 149, str. 2), kot je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo (ES) št. 1386/2001 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2001 (UL L 187, str. 1, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71), in Uredbo Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL L 74, str. 1), kot je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 410/2002 z dne 27. februarja 2002 (UL L 62, str. 17, v nadaljevanju: Uredba št. 574/72).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med C. Dodl in P. Oberhollenzer proti Tiroler Gebietskrankenkasse zaradi zavrnitve dodelitve dodatka za otroško varstvo.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

Uredba št. 1408/71

- 3 Člen 2(1) Uredbe št. 1408/71 določa:

„Ta uredba se uporablja za delavce, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in so državljani ene od držav članic ali osebe brez državljanstva ali

begunci, ki stalno prebivajo na ozemlju ene od držav članic, pa tudi za njihove družinske člane in preživele osebe.“

4 V členu 4(1) iste uredbe je določeno:

„Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

[...]

(h) družinske dajatve.“

5 V skladu s členom 13 navedene uredbe velja:

„1. Za delavce, za katere se uporablja ta uredba, velja zakonodaja ene same države članice. Ta zakonodaja se določi v skladu z določbami tega naslova.

2. [...]

(a) za delavca, zaposlenega na ozemlju ene države članice, velja zakonodaja te države, tudi če stalno prebiva na ozemlju druge države članice [...];

[...]“

6 Člen 73 Uredbe št. 1408/71 glede delavcev in samozaposlenih oseb, katerih družine stalno prebivajo v državi članici, ki ni pristojna država, določa:

„Delavec, za katerega velja zakonodaja države članice, ki ni Francija, je za svoje družinske člane, ki stalno prebivajo v drugi državi članici, upravičen do družinskih dajatev, ki jih določa zakonodaja prve države, kot če bi ti stalno prebivali v tej državi.“

7 V členu 76(1) iste uredbe, ki določa prednostna pravila pri kopičenju upravičenj do družinskih dajatev v skladu z zakonodajo pristojne države in zakonodajo v državi, kjer imajo družinski člani stalno prebivališče, je navedeno:

„Upravičenje do družinskih dajatev ali družinskih dodatkov v skladu s členi 73 in 74 miruje, če so zaradi opravljanja poklicne dejavnosti družinske dajatve ali družinski

„dodatki izplačljivi tudi po zakonodaji države članice na ozemlju katere družinski člani stalno prebivajo.“

Uredba št. 574/72

8 V členu 10(1) uredbe št. 574/72, ki določa pravila, ki se za delavce in samozaposlene osebe uporabljajo pri kopičenju upravičenj do družinskih dajatev ali družinskih dodatkov, je navedeno:

„a) Upravičenje do družinskih dajatev ali dodatkov, ki jih država članica dolguje na podlagi nacionalne zakonodaje, po kateri pridobitev upravičenja do teh dajatev ali dodatkov ni odvisna od zavarovanja oziroma opravljanja poklicne ali samostojne dejavnosti, miruje, ko je med istim časovnim obdobjem za istega družinskega člana dajatev dolgovana po nacionalni zakonodaji druge države članice ali po členih 73, 74, 77 ali 78 Uredbe, in do višine dolgovane dajatve.

b) Vendar, ko se poklicna dejavnost opravlja na ozemlju prve države članice:

i) v primeru, v katerem je dajatev dolgovana le na podlagi nacionalne zakonodaje druge države članice ali po členu 73 ali 74 uredbe, osebi, ki je

upravičena do družinskih dajatev, ali osebi, kateri se izplačajo, ki opravlja poklicno dejavnost v državi, ki je pod črko a) navedena prva, tako upravičenje do dajatev miruje le na podlagi nacionalne zakonodaje druge države članice ali na podlagi omenjenih členov glede dolgovanih družinskih dajatev, in sicer do višine družinskih dajatev, ki jih določa nacionalna zakonodaja držav članic, na območju katerih družinski član stalno prebiva. Dajatve, ki jih plača država članica, na območju katere družinski član stalno prebiva, so stroški te države;

[...]“

Nacionalna ureditev

Avstrijska zakonodaja

- 9 V členu 2(1) zakona o izravnavi družinskih stroškov (Familienlastenausgleichsgesetz) z dne 24. oktobra 1967 (BGBl. I, 376/1967), kot je bil spremenjen in uporabljen v postopku v glavni stvari (BGBl. I, 142/2000), je določeno:

„Do družinskih dodatkov so upravičene osebe, ki imajo na zveznem ozemlju stalno prebivališče ali tam običajno prebivajo [...]“

10 Člen 2 zakona o dodatku za otroško varstvo (Kinderbetreuungsgeldgesetz) z dne 8. avgusta 2001, ki je začel veljati 1. januarja 2002 (BGBl. I, 103/2001) določa:

„1. Do dodatka za otroško varstvo je upravičen roditelj [...] otroka [...], če:

1. je za tega otroka po zakonu o izravnavi družinskih stroškov upravičen do družinskih dodatkov ali za tega otroka ni upravičen do teh dodatkov samo zato, ker je upravičen do dajatev iste vrste v tujini;

2. roditelj s tem otrokom živi v skupnem gospodinjstvu in

3. upoštevni skupen znesek osebnih dohodkov (člen 8) roditelja v koledarskem letu ne presega meje 14.600 EUR.

[...]

4. je izključeno, da bi oba roditelja za istega otroka sočasno prejela dodatek za otroško varstvo [...]"

Nemška zakonodaja

11 V skladu s členom 1 zakona o dodelitvi dodatka in študijskem dopustu (Bundeszuehrgeldgesetz) z dne 7. decembra 2001 (BGB1. 2001 I, št. 65):

„1. Do dodatka za vzgojo je upravičen, kdor:

1. ima stalno prebivališče ali običajno prebiva v Nemčiji;

2. z otrokom, za katerega je dolžan skrbeti, živi v skupnem gospodinjstvu;

3. tega otroka sam varuje in vzgaja ter

4. ne opravlja nobene poklicne dejavnosti ali je ne opravlja s polnim delovnim časom.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 12 C. Dodl in P. Oberhollenzer, tožeči stranki v postopku v glavni stvari, sta državljanki Avstrije, ki v Avstriji sicer opravljata poklicno dejavnost, vendar živita v Nemčiji. Živita skupaj z zakoncem oziroma življenjskim sopotnikom, ki sta oba nemška državljana in v Nemčiji opravljata poklicno dejavnost s polnim delovnim časom.
- 13 Zaradi rojstva sina je bilo 21. aprila 2002 delovno razmerje C. Dodl prekinjeno od 21. junija 2002 do 9. septembra 2002.
- 14 P. Oberhollenzer je sina rodila 10. septembra 2002, zaradi česar je bilo posledično njeno delovno razmerje prekinjeno od 8. novembra 2002 do 9. septembra 2004.
- 15 Zakonec C. Dodl in življenjski sopotnik P. Oberhollenzer v Nemčiji kot očeta sicer prejmeta otroški prispevek, ki ustreza avstrijskemu družinskemu dodatku, ne pa

nemškega zveznega dodatka za vzgojo, ker opravljata poklicno dejavnost s polnim delovnim časom.

- 16 Upravičenja do plačila dodatka za vzgojo, ki sta jih tožeči stranki v postopku v glavni stvari uveljavljali v Nemčiji, je – pri C. Dodl – z odločbo z dne 13. maja 2003 zavrnil Amt für Versorgung und Familienförderung München I (urad za oskrbo in pomoč družinam München I) in – pri P. Oberhollenzer – z odločbama z dne 14. novembra 2002 in 22. aprila 2003 Amt für Versorgung und Familienförderung Augsburg (urad za oskrbo in pomoč družinam Augsburg). Nemški organi so to utemeljili z domnevno pristojnostjo Republike Avstrije za dodelitev zahtevanih dajatev. Pri C. Dodl so se sklicevali tudi na to, da je prekoračena meja, ki je po nemškem pravu določena za osebne dohodke.
- 17 Tožeči stranki sta vseeno poskušali dobiti dodatek za otroško varstvo v Avstriji.
- 18 Njune zahteve so bile zavrjene z odločbama Tiroler Gebietskrankenkasse z dne 28. aprila in 5. junija 2003 v skladu s členi 73, 75 in 76 Uredbe št. 1408/71, v povezavi s členom 10(1)(b) Uredbe št. 574/72.
- 19 Zoper te odločbe sta tožeči stranki pri Landesgericht Innsbruck vložili tožbi, s katerima v postopku v glavni stvari od Tiroler Gebietskrankenkasse zahtevata, naj jima od 1. julija 2002 za C. Dodl in od 30. septembra 2002 za P. Oberhollenzer

zagotovi dodatek za vzgojo otroka v višini, določeni z zakonom. Tožeči stranki sta uveljavljali, da bi se moralo uporabiti načelo države zaposlitve, pri čemer je Tiroler Gebietskrankenkasse nasprotovala, da je, če sta udeleženi različni državni članici zaposlitve, primarno država stalnega prebivališča tista, ki zagotovi družinsko dajatev. Republika Avstrija bi morala morda dodeliti dajatev šele po izplačilu nemškega dodatka za vzgojo za izravnavo razlike v razmerju do dodatka za otroško varstvo.

20 S sodbama s 17. julija 2003 in 17. septembra 2003 je Landesgericht Innsbruck (deželno sodišče Innsbruck) zavrnilo zahtevi C. Dodl in P. Oberhollenzer. Menilo je, da je pri starših, ki opravljajo poklicno dejavnost v različnih državah članicah, za plačilo družinskih dajatev primarno pristojna tista država, v kateri otrok stalno prebiva, v obravnavanem primeru torej Zvezna republika Nemčija. Republika Avstrija mora plačati samo razliko, če je nemška dajatev nižja od avstrijske.

21 Zoper ti sodbi sta se tožeči stranki v postopku v glavni stvari pritožili pri Oberlandesgericht Innsbruck (višje deželno sodišče Innsbruck). V podporo pritožbi sta navajali, da bi se moralo uporabiti načelo države zaposlitve, ker je dodatek za otroško varstvo namenjen vsakemu roditelju, ki mu je bilo delovno razmerje prekinjeno zaradi varstva otroka in je zaradi tega dejstva utrpel izgubo prihodka. C. Dodl in P. Oberhollenzer zatrjujeta, da sta bili v času, upoštevnem v postopku v glavni stvari, ves čas v delovnem razmerju, ki je bilo prekinjeno samo med starševskim dopustom.

- 22 Tiroler Gebietskrankenkasse je to trditev izpodbijala in odločila zahtevo zavrniti.
- 23 Oberlandesgericht Innsbruck je, potem ko je obe zadevi združilo v en postopek zaradi sprejetja skupne odločbe, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 73 Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 [...] v povezavi s členom 13 [iste] uredbe, kot je bila spremenjena, razlagati tako, da zajema tudi zaposlene osebe, ki so sicer v delovnem razmerju, vendar delovno razmerje (je prekinjeno) ni podlaga za dolžnost opravljanja dela in za zagotavljanje plačila za delo ter po nacionalnem pravu ne vzpostavlja dolžnosti socialnega zavarovanja?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

ali je v takem primeru država zaposlitve pristojna za izplačilo dajatve, tudi če zaposleni in tisti družinski člani, ki jim je zagotovljena družinska dajatev,

kakršen je avstrijski dodatek za otroško varstvo, še posebej med prekinitvijo delovnega razmerja, niso živeli v državi zaposlitve?“

Utemeljenost

Prvo vprašanje

- 24 S prvim vprašanjem želi predložitveno sodišče v bistvu izvedeti, ali sta tožeči stranki v postopku v glavni stvari izgubili lastnost „delavca“ v smislu Uredbe št. 1408/71, ker je njuno delovno razmerje mirovalo in jima v tem času po avstrijskem pravu ni bilo treba plačevati prispevkov za socialno varnost. Še posebej se sprašuje, kakšne učinke ima takšno mirovanje na uporabo člena 13(2)(a) Uredbe št. 1408/71 in člena 73 te uredbe.
- 25 V zvezi s prvim vprašanjem je predmet obravnavanja Sodišča očitno predvsem to, da bi lahko tožeči stranki v postopku v glavni stvari glede prejemanja družinskih dajatev izgubili vsakršno socialno varstvo, če njuni delovni razmerji zaradi mirovanja ne bi bili opredeljeni kot zaposlitev.

- 26 Vse stranke, ki so posredovale pisna stališča, soglašajo, da sta tožeči stranki kljub začasnem mirovanju svojih delovnih razmerij „delavki“ v smislu člena 1(a) Uredbe št. 1408/71.
- 27 K temu je treba navesti, da pomen pojma delavec v pravu Skupnosti ni enoten, ampak je odvisen od vsakokratnega področja uporabe (sodba z dne 12. maja 1998 v zadevi Martínez Sala, C-85/96, Recueil, str. I-2691, točka 31). Treba je pojasniti razsežnost pojma „delavec“, ki se uporablja v okviru Uredbe št. 1408/71.
- 28 Uredba št. 1408/71 v členu 2(1) določa, da velja za delavce in samozaposlene osebe ter tudi za njihove družinske člane, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic.
- 29 Pojma „delavec“ in „samozaposlena oseba“ sta opredeljena v členu 1(a) Uredbe št. 1408/71, opisujeta vsako osebo, ki je v okviru v členu 1(a) v določenem sistemu socialne varnosti zavarovana za v tej določbi navedena tveganja in pod tam določenimi pogoji (sodbi z dne 3. maja 1990 v zadevi Kits van Heijningen, C-2/89, Recueil, str. I-1755, točka 9, in z dne 11. junija 1998 v zadevi Kuusijärvi, C-275/96, Recueil, str. I-3419, točka 20).

- 30 Oseba ima s tem lastnost delavca v smislu Uredbe št. 1408/71, čeprav je obvezno ali prostovoljno zavarovana le za eno tveganje v okviru enega od splošnih ali posebnih sistemov socialne varnosti, ki jih navaja člen 1(a) te uredbe, in sicer neodvisno od obstoja delovnega razmerja (zgoraj navedeni sodbi Martínez Sala, točka 36, in Kuusijärvi, točka 21).
- 31 Tako kot je navedel generalni pravobranilec v točki 12 sklepnih predlogov, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da obstoj delovnega razmerja ni tisto, kar določa, ali se za določeno osebo uporablja Uredba št. 1408/71, ampak je to okoliščina, da je oseba za tveganja zavarovana v okviru enega od sistemov socialne varnosti, ki jih navaja člen 1(a) te uredbe. Iz tega izhaja, da samo mirovanje glavnih dolžnosti iz delovnega razmerja v določenem časovnem obdobju zaposlenemu ne more odvzeti njegove lastnosti delavca v smislu člena 73 te uredbe.
- 32 Iz predložitvene odločbe izhaja, da tožeči stranki v postopku v glavni stvari med svojim starševskim dopustom nista uživali polnega obveznega zavarovanja (z zdravstvenim, nezgodnim in s pokojninskim zavarovanjem), kot je to zagotovljeno v korist zaposlenim, ki opravljajo poklicno dejavnost s polnim delovnim časom. Po navedbah predložitvenega sodišča sta tožeči stranki po prenehanju dolžnosti zavarovanja upravičeni do dajatev samo v okviru zdravstvenega zavarovanja in tudi samo pod določenimi pogoji. Pri tem izhaja iz tega, da lahko tožeči stranki pod določenimi pogoji uveljavljata dajatve iz zdravstvenega zavarovanja.

- 33 V vsakem primeru je nacionalno sodišče tisto, ki izvede nujna preverjanja, da ugotovi, ali sta tožeči stranki v postopku v glavni stvari v časovnih obdobjih, za katera se zahtevajo obravnavane dajatve, pripadali veji avstrijskega sistema socialnega zavarovanja in sta s tem zajeti s pojmom „zaposlene osebe“ v smislu člena 1(a) Uredbe št. 1408/71.
- 34 Tako je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da ima oseba lastnost delavca v smislu Uredbe št. 1408/71, čeprav je obvezno ali prostovoljno zavarovana le za eno tveganje v okviru enega od splošnih ali posebnih sistemov socialne varnosti, ki jih navaja člen 1(a) iste uredbe, in sicer neodvisno od obstoja delovnega razmerja. Nacionalno sodišče izvede nujna preverjanja, da ugotovi, ali sta tožeči stranki v postopku v glavni stvari v časovnih obdobjih, za katera se zahtevajo obravnavani dodatki, pripadali veji avstrijskega sistema socialne varnosti in ali sta s tem zajeti s pojmom „delavec“ v smislu člena 1(a) te uredbe.

Drugo vprašanje

- 35 Če se za tožeči stranki v postopku v glavni stvari uporablja Uredba št. 1408/71, je želelo predložitveno sodišče vedeti, katera država članica je prednostno pristojna za dodeljevanje obravnavanih družinskih dajatev, kar predpostavlja, da bo Sodišče odločilo glede morebitne upoštevnosti in po potrebi glede uporabe tako imenovanih „nezbirnih“ določb, namreč členov 76 Uredbe št. 1408/71 in člena 10 Uredbe št. 574/72, v primerih, kot je slednji.

Pisna stališča, ki so bila predložena Sodišču

- 36 Pisna stališča, ki so bila predložena Sodišču, se med seboj razlikujejo glede razlage uredb št. 1408/71 in 574/72 ter glede dolčitve države članice, ki je pristojna za dodeljevanje dajatev.
- 37 Tako je Tiroler Gebietskrankenkasse uveljavljala, da je treba izhajati iz dveh držav zaposlitve, saj oba roditelja opravljata poklicno dejavnost, eden v Nemčiji in drugi v Avstriji. Kopičenje dajatev, ki izhaja iz tega, naj bi bilo treba rešiti po členu 76 Uredbe št. 1408/71, ki utemeljuje prednost države stalnega prebivališča, ki bi morala posledično zagotoviti družinske dajatve, medtem ko naj bi bila druga država pristojna le podredno.
- 38 Tudi avstrijska vlada se je zavzemala ta to rešitev, vendar je izjavila, da glede na navedbe Sodišča v sodbi z dne 10. oktobra 1996 v združenih zadevah Hoever in Zachow (C-245/94 in C-312/94, Recueil, str. I-4895) na področju družinskih dajatev vprašanje, kateri družinski član je upravičen do dajatev, naj ne bi moglo biti odvisno od nacionalne ureditve. Primerneje bi bilo obravnavati družino kot celoto.
- 39 Nemška vlada navaja dve trditvi v podporo svoji nasprotni tezi. Prvič, načela, ki ga uveljavlja avstrijska vlada ter ga je Sodišče postavilo v zgoraj navedeni sodbi Hoever in Zachow, ne bi bilo mogoče uporabiti v obravnavanem primeru, in sicer zaradi posebnega položaja v teh zadevah, ki je vodil do take sodbe. Rešitev, ki jo je Sodišče

izbralo v zadevi Hoever in Zachow, bi morala biti pridržana za primere, v katerih zadevne osebne drugače ne bi imele zahtevka do države zaposlitve.

40 Drugič, nemška vlada meni, da naj se „nezbirne“ določbe člena 76 Uredbe št. 1408/71 in 10 Uredbe št. 574/72 v obravnavanem primeru ne bi uporabljale, ker naj ne bi šlo za sočasna upravičenja do družinskih dajatev za istega otroka. V postopku v glavni stvari naj upravičenje enega od staršev ne bi bilo podano, saj očetje otrok po nemškem pravu naj ne bi izpolnjevali pogojev za upravičenje.

41 Tako je nemška vlada sklepala, da naj bi po členu 73 Uredbe št. 1408/71 bila za dodelitev družinskih dajatev pristojna le država zaposlitve, v obravnavanem primeru Republika Avstrija, tudi če prejemnik dajatve in njegova družina stalno ne prebivajo tam.

42 Tak zaključek podpira Komisija Evropskih skupnosti v pisnih stališčih. Navaja, da naj bi bilo načelo države zaposlitve temeljno načelo uredb št. 1408/71 in št. 574/72, drugačno rešitev bi bilo treba iskati le tam, kjer bi uporaba načela vodila do nesprejemljivih posledic – posebej do izgube upravičenja do družinskih dajatev.

43 Vendar je Komisija na obravnavi dejala, da je svoje mnenje spremenila v korist prednostne pristojnosti države članice stalnega prebivališča, in je pozvala Sodišče, naj v postopku v glavni stvari upošteva položaj družine tožečih strank. Po njenem

mnenju je tako za položaj v obravnavanem primeru odločilna določba člena 10(1)(b) Uredbe št. 574/72, po kateri upravičenje iz člena 73 Uredbe št. 1408/71 miruje, če zakonski partner delavca opravlja poklicno dejavnost v državi članici stalnega prebivališča. Ta rešitev je povsem v skladu s sodbo z dne 9. decembra 1992 v zadevi McMenamini (C-119/91, Recueil, str. I-6393), ki je v obravnavanem primeru neposredno upoštevna.

Presoja Sodišča

- 44 Za rešitev problema razlage uredb št. 1408/71 in št. 574/72, kateremu podlaga je negativen spor glede pristojnosti v izhodiščnih primerih, in za predložitev koristnega odgovora predložitvenemu sodišču je treba pri odgovoru na drugo vprašanje razjasniti razsežnost člena 73 Uredbe št. 1408/71, preveriti njegovo razmerje do „nezbirnih“ določb obeh uredb in določiti, katera od teh določb se uporabi v obravnavanem primeru.
- 45 Kot to izhaja iz njegovega besedila, se člen 73 nanaša prav na primer, v katerem družinski člani delavca stalno prebivajo v državi članici, ki je različna od pristojne države, in zagotavlja dodelitev družinskih dajatev, določenih na podlagi zakonodaje zadnjenavedene države, kot da bi družinski člani delavca prebivali na njenem ozemlju.
- 46 S to določbo se želi preprečiti, da lahko država članica dodeljevanje ali višino družinskih dajatev pogojuje s tem, da družinski člani delavca stalno prebivajo v

državi članici, v kateri se izplačujejo dajatve, da delavcu ES ne bi bilo onemogočeno izvrševanje njegove pravice do prostega pretoka oseb (glej med drugim zgoraj navedeno sodbo Hoefer in Zachow, točka 34, in sodbo z dne 7. novembra 2002 v zadevi Maaheimo, C-333/00, Recueil, str. I-10087, točka 34).

47 Člen 73 Uredbe št. 1408/71 je povezan s določbo člena 13(2)(a) te uredbe, po katerem za delavca, ki je zaposlen na ozemlju ene države članice, velja zakonodaja te države, tudi če stalno prebiva na ozemlju druge države članice. Ta ureditev mora glede na določitev cilja Uredbe št. 1408/71 zagotoviti, da so vsi državljani držav članic, ki se gibljejo znotraj Skupnosti, na podlagi nacionalne zakonodaje posamezne države članice obravnavani enako in jim je lahko neodvisno od kraja, v katerem opravljajo poklicno dejavnost, ali kraja svojega stalnega prebivališča, zagotovljeno uživanje dajatev socialne varnosti; tako jo je treba v vseh državah članicah enotno razlagati, kakor koli naj je že oblikovana nacionalna zakonodaja o pridobitvi upravičenja do družinskih dajatev (sodba z dne 19. februarja 1981 v zadevi Beck, 104/80, Recueil, str. 503, točka 7).

48 Na podlagi tega je treba ugotoviti, da tožeče stranke v postopku v glavni stvari, ki z družinskimi člani stalno prebivajo v državi članici, ki je drugačna od države zaposlitve, po členu 73, v povezavi s členom 13(2)(a) Uredbe št. 1408/71, pridobijo v slednji državi članici upravičenje do družinskih dodatkov po pravu Skupnosti.

49 Vendar je treba pojasniti, da pomeni člen 73 splošno, ne pa absolutnega pravilo. Upravičenju, ki pripada tožečima strankama v postopku v glavni stvari kot delavkama iz člena 13 in 73 Uredbe št. 1408/71, stojijo nasproti „nezbirne“ določbe uredb št. 1408/71 in št. 574/72, če lahko nastopi kopičenje upravičenj po nacionalni zakonodaji države prebivališča z upravičenji po zakonodaji države zaposlitve.

- 50 Tak je obravnavani primer. Po navedbah predložitvenega sodišča je rojstvo otrok tožečima strankama v postopku v glavni stvari omogočilo upravičenja do družinskih dodatkov v Avstriji in tudi v Nemčiji. V Avstriji nastane upravičenje do dodatka za otroško varstvo po členu 73 Uredbe št. 1408/71 za mater kot delavko, ki v tej državi članici opravlja poklicno dejavnost. V Nemčiji je eden od staršev po nacionalni zakonodaji upravičen do dodatka za vzgojo, ker on in njegov otrok tam stalno prebivata.
- 51 Položaj, kakršen je obravnavan v postopku v glavni stvari, lahko vodi do nadizravnave družinskih stroškov in ga je treba presojeti po „nezbirnih“ določbah, namreč po členu 76 Uredbe št. 1408/71 in členu 10 Uredbe št. 574/72.
- 52 Treba je po vrsti preveriti primere, ki naj bi jih urejale te določbe.
- 53 Iz besedila člena 76 Uredbe št. 1408/71 izhaja, da naj bi ta določba rešila vprašanje kopičenja upravičenj do družinskih dajatev, ki na eni strani po členu 73 te uredbe in po drugi strani po nacionalni zakonodaji države stalnega prebivališča družinskim članom nudijo upravičenja do družinskih dajatev zaradi opravljanja poklicne dejavnosti. Gotovo je, da člen 76 v obravnavanem primeru ni upošteven, ker je po nemški zakonodaji upravičenje do družinskih dajatev podano le pod pogojem stalnega prebivališča v Nemčiji in neopravljanja poklicne dejavnosti oziroma opravljanja te s polovičnim delovnim časom.
- 54 Člen 10 Uredbe št. 574/72 se v nasprotju s tem uporabi, če obstaja nevarnost kopičenja upravičenj iz člena 73 Uredbe št. 1408/71 in upravičenja do družinskih

dajatev po nacionalni zakonodaji države stalnega prebivališča, ki ni odvisen od navedenega pogoja opravljanja poklicne dejavnosti.

55 Iz tega izhaja, da je člen 10 Uredbe št. 574/72 „nezbirna“ določba, ki se uporabi v obravnavanem primeru. Kajti tako primer, v katerem je zaposlen eden od staršev, kot tudi primer, v katerem sta zaposlena oba, spadata na področje njegove uporabe.

56 Člen 10(1)(a) te uredbe med drugim določa, da če so družinske dajatve v državi stalnega prebivališča otroka dolgovane neodvisno od pogojev zavarovanja in opravljanja poklicne dejavnosti, ta upravičenja mirujejo, če so dajatve dolgovane po členu 73 Uredbe št. 1408/71.

57 Vendar če oseba, ki je upravičena do družinskih dajatev, ali oseba, ki se ji te izplačajo, opravlja poklicno dejavnost v državi stalnega prebivališča otroka, člen 10(1)(b)(i) Uredbe št. 574/72 določa, da upravičenja do družinskih dajatev po členu 73 Uredbe št. 1408/71 v državi članici zaposlitve mirujejo.

58 V točkah 24 in 25 zgoraj navedene sodbe McMEnamin je Sodišče pojasnilo pomen dela povedi „osebi, ki je upravičena do družinskih dajatev, ali [...] osebi, ki se ji te

izplačajo“. Odločilo je, da ga je treba razumeti tako, da je poleg zakonca mišljena še oseba, ki ni ali ni več poročena z osebo, ki prejema dajatve po členu 73 Uredbe št. 1408/71, ali pa ta oseba sama, če je kopičenje upravičenj do družinskih dajatev utemeljeno s tem, da ta oseba prav tako dela v državi stalnega prebivališča. Zakonodajalec si je postavil cilj, da bo opredelil ta krog oseb na podlagi skupne značilnosti, namreč prejemnikov družinskih dodatkov v državi članici stalnega prebivališča, in ne z zaključenim naštevanjem.

59 Nadalje je Sodišče presodilo, da opravljanje poklicne dejavnosti s strani osebe, ki ima pravico, da skrbi za otroka, še posebej s strani zakonca prejemnika dajatev v smislu člena 73 Uredbe št. 1408/71, v državi stalnega prebivališča otrok, povzroči mirovanje upravičenja do dajatve, določene v tem členu po členu 10 Uredbe št. 574/72 do višine dodatkov enake narave, ki ji jih država članica dejansko izplača, in sicer neodvisno od tega, ali jo zakonodaja te države določa kot neposrednega prejemnika družinskih dodatkov (zgoraj navedena sodba *McMenamin*, točka 27).

60 Taka razlaga člena 10(1)(b)(i) Uredbe št. 574/72 je neposredno prenosljiva na primere, kakršen je v postopku v glavni stvari, saj zakonski mož C. Dodl in življenjski sopotnik P. Oberhollenzer opravljata poklicno dejavnost v državi članici stalnega prebivališča. Zato mora ta država, v tem primeru Zvezna republika Nemčija, zagotoviti obravnavane družinske dajatve.

61 Treba je dodati, da je v nasprotju s trditvami nemške vlade okoliščina, da očetje otrok, ki opravljajo poklicno dejavnost s polnim delovnim časom, ne izpolnjujejo

pogojev, ki so določeni v nemški zakonodaji, ni pomembna za uporabo člena 10(1)(b)(i) Uredbe št. 574/72.

- 62 Za uporabo tega člena in s tem povezanim obratom prednosti v korist pristojnosti države članice stalnega prebivališča se ne zahteva, da oseba, ki je upravičena do družinske dajatve, opravlja poklicno dejavnost. Zadostuje, da upravičenje do dajatev v državi stalnega prebivališča pripada enemu roditelju, tukaj materi.
- 63 Treba je vendarle pojasniti, da bi bil v primeru, ki je bil naveden s strani predložitvenega sodišča in v katerem C. Dodl ne bi bila upravičena do nemškega dodatka za vzgojo, ker je prekoračena meja, ki je po nemškem pravu določena za osebne dohodke, in tudi njen zakonski mož, ki opravlja poklicno dejavnost s polnim delovnim časom, do tega ne bi bil upravičen, njen položaj urejen samo po členu 73 Uredbe št. 1408/71, ne da bi bilo treba posegati po v tej uredbi in v Uredbi št. 574/72 določenih „nezbirnih“ določbah.
- 64 Na drugo vprašanje je tako treba odgovoriti, da če zakonodaji države članice zaposlitve in države članice stalnega prebivališča delavca temu za istega družinskega člana in v istem časovnem obdobju zagotavljata upravičenje do družinskih dodatkov, je za dodelitev teh dodatkov pristojna država članica po členu 10(1)(a) Uredbe št. 574/72, ki je načeloma država članica zaposlitve. Vendar če oseba, ki je upravičena

skrbeti za otroka, posebej zakonec ali življenjski sopotnik delavca, v državi članici stalnega prebivališča opravlja poklicno dejavnost, mora družinske dodatke po členu 10(1)(b)(i) te uredbe zagotoviti ta država članica, neodvisno od tega, koga zakonodaja te države določa kot neposrednega prejemnika teh dodatkov. V tem primeru miruje dodelitev družinskih dodatkov s strani države članice zaposlitve do višine družinskih dodatkov, ki jih določa zakonodaja države članice stalnega prebivališča.

Stroški

- 65 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Oseba ima lastnost „delavca“ v smislu Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kot je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo (ES) št. 1386/2001 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2001, čeprav je obvezno ali prostovoljno zavarovana le za eno tveganje v okviru enega od splošnih ali posebnih sistemov socialne varnosti, ki jih**

navaja člen 1(a) te uredbe, in sicer neodvisno od obstoja delovnega razmerja. Nacionalno sodišče izvede nujna preverjanja, da ugotovi, ali sta tožeči stranki v postopku v glavni stvari v časovnih obdobjih, za katera se zahtevajo obravnavani dodatki, pripadali veji avstrijskega sistema socialne varnosti in ali sta s tem zajeti s pojmom „delavec“ v smislu člena 1(a) te uredbe.

2. Če zakonodaji države članice zaposlitve in države članice stalnega prebivališča delavca temu za istega družinskega člana in v istem časovnem obdobju zagotavljata upravičenje do družinskih dodatkov, je za dodelitev teh dodatkov pristojna država članica po členu 10(1)(a) Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71, kot je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 410/2002 z dne 27. februarja 2002, ki je načeloma država članica zaposlitve.

Vendar če oseba, ki je upravičena skrbeti za otroka, posebej zakonec ali življenjski sopotnik delavca, v državi članici stalnega prebivališča opravlja poklicno dejavnost, mora družinske dodatke po členu 10(1)(b)(i) te uredbe zagotoviti ta država članica, neodvisno od tega, koga zakonodaja te države določa kot neposrednega prejemnika teh dodatkov. V tem primeru dodelitev družinskih dodatkov s strani države članice zaposlitve miruje do višine družinskih dodatkov, ki jih določa zakonodaja države članice stalnega prebivališča.

Podpisi